

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

סילבוס

ארמית בבלי

שם המרצה: אדם בן-נון

סמסטר: א, מחזור 2, תשע"ח

מסלול/התמחות: תלמוד

היקף שעות: 1 ש"ש

תוכן הקורס ומטרותיו

הקורס פותח בהכרת השפה הארמית ומקומה בין הלשונות השמיות, יחסה לשפה העברית עם דגש על מעתקי עיצורים ומעתקי תנועות. הקורס כולל את סקירת הקורפוס של הארמית הבבלית ואת מאפייניה הלשוניים של ארמית זו בין שאר ניבי הארמית: נשילת אותיות בסוף מילה, ערעור הגרוניות, היידוע התמידי בשם העצם ועוד. מטרת הקורס העיקרית היא הקניית מיומנות בניתוח טקסטים שלשונם ארמית בבלי. בחלקו האחרון של הקורס נקרא טקסט מן התלמוד הבבלי, וניישם את החומר הנלמד על ידי תרגומו המדויק, ניתוח הפעלים המופיעים בטקסט, ועמידה על ענייני לשון המזדמנים בו.

ראשי פרקים/יחידות הוראה בקורס:

1. מקומה של השפה הארמית בין הלשונות השמיות
2. תופעות המאפיינות את הלשון הארמית
3. הקורפוס של הארמית הבבלית
4. תופעות המייחדות את הארמית הבבלית:
 - נשילת אותיות בדלמני"ר בסוף מילה
 - ערעור הגרוניות – ערעור חלקי וערעור מוחלט
 - יידוע תמידי בשמות העצם
 - חילוף בין שתי האותיות הסופיות (ל' הפועל + וי"ו הרבים) בצורת הנסתרים בעבר
 - למ"ד כתחילית העתיד לנסתר, לנסתרים ולנסתרות (אותיות אלת"ן)
 - נשילת תי"ו בסיומת דקדוקית
 - נשילת תנועה סופית
 - נשילת התי"ו בבניין אֶתְפָּעִיל וְאֶתְפַּעֵל וניקוד דגש משלים תמורתו
5. הבניינים – פעילים וסבילים
6. קריאת טקסטים וניתוחם

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"ר אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

ביבליוגרפיה

- אפשטיין יעקב נחום הלוי, **דקדוק ארמית בבלי**, (בעריכת עזרא ציון מלמד), ירושלים תשכ"א.
בלאו יהושע, "שמיות, לשונות" בתוך: **האנציקלופדיה העברית**, לב, ירושלים-תל אביב תשמ"א, עמודות 74-80.
- בקר דן, "ה'רסאלה' של יהודה בן קוריש", **לשונו לעם** מג (תשנ"ב), עמ' 135-142.
- בר-אשר משה, "לוחות נטיה ותקציר הדקדוק של הארמית הבבלית", בתוך: **מסכת יום טוב**, (בעריכת אליהו רובין), תל-אביב תשכ"ט, עמ' XXV-XXVI.
- , "מקומה של הארמית בעברית החדשה", בתוך: יהושע בלאו (עורך), **הלשון העברית בהתפתחותה ובהתחדשותה**, ירושלים תשנ"ו, עמ' 14-76.
- ברויאר יוחנן, "תפקיד המילית 'קא' בארמית הבבלית", **לשונו ס** (תשנ"ז), עמ' 37-49.
- גרינפלד חיים יונה, "ארמית", **האנציקלופדיה העברית**, כרך מילואים ב, ירושלים תשמ"ג, עמ' 196-200.
- וייסברג אליקים, "הלשון הארמית בבבל בתקופת ראשוני האמוראים", **לשונו ס** (תשנ"ז), עמ' 95-156.
- , "הלשון הארמית של היצירה הארץ-ישראלית בתלמוד הבבלי", **לשונו סו** (תשס"ד) עמ' 243-282; **לשונו סז** (תשס"ה), עמ' 301-326; **לשונו סח** (תשס"ו) עמ' 31-62.
- לויאס קספר, **דקדוק ארמית בבלי**, ניו-יורק תר"ץ.
- מורג שלמה, "לעניין העברתו בע"פ של התלמוד הבבלי", שלמה מורג, **עיונים בעברית, בארמית ובלשונות היהודים**, (בעריכת משה בר-אשר ואחרים), ירושלים תשס"ד, עמ' 229-243.
- , "לתורת ההגה של הארמית הבבלית לפי הניקוד שבכתב היד של ספר הלכות פסוקות", בתוך: שלמה מורג, **עיונים בעברית, בארמית ובלשונות היהודים**, (בעריכת משה בר-אשר ואחרים), ירושלים תשס"ד, עמ' 244-266.
- , "מחקר הארמית הבבלית וכתבי היד של הגניזה", בתוך: שלמה מורג, **עיונים בעברית, בארמית ובלשונות היהודים**, (בעריכת משה בר-אשר ואחרים), ירושלים תשס"ד, עמ' 293-311.
- , "על רקעה של מסורת הארמית הבבלית שלעדת תימן ובירור שתי סוגיות במסורת זאת", בתוך: שלמה מורג, **מסורות הלשון העברית והלשון הארמית שבפי יהודי תימן**, (בעריכת יוסף טובל), ירושלים תשס"ב, עמ' 145-161.
- , **ארמית במסורת תימן: לשון התלמוד הבבלי**, ירושלים תשמ"ח.
- מורגנשטרן משה, "המושא הישיר בארמית הבבלית", **העברית ואחיותיה ד-ה** (תשס"ד-תשס"ה), עמ' 167-187.
- סוקולוף מיכאל, **חוברת עזר בארמית בבלי**, רמת-גן תשל"ה.

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

- פסברג שמואל, "ארמית", בתוך: חיים רבין, **שפות שמיות**, ירושלים תשנ"ג, עמ' 78–104.
- פרנק יצחק, **זיקא נמי – דקדוק לתלמוד הבבלי**, ירושלים תשנ"ו.
- קארה יחיאל, **כתבי היד התימניים של התלמוד הבבלי: מחקרים בלשונם הארמית**, (עדה ולשון י, ירושלים תשמ"ד).
- קוטשר יחזקאל, "ארמית", **אנציקלופדיה מקראית**, א, ירושלים תשל"ח, עמ' 584–593.
- , "ארמית", **האנציקלופדיה העברית**, ה, ירושלים תשט"ז, עמ' 959–969.
- , "מחקר דקדוק הארמית של התלמוד הבבלי", **לשוננו** כו (תשכ"ב), עמ' 149–183.
- , "נטרול צורת הזכר והנקבה, יחיד ורבים, בפועל עבר שבתלמוד הבבלי?" **לשוננו** לה (תשל"א), עמ' 63–83.
- , **מחקרים בעברית ובארמית**, ירושלים תשל"ז.
- , **תולדות הארמית א'**, ירושלים תשל"ו.
- קמרון אלישע, **ארמית מקראית**, ירושלים תשס"ג.
- רבין חיים, **שפות שמיות**, ירושלים תשנ"א.
- רוזן חיים, **קרבת לשונות, משפחות לשונות, השוואת לשונות**, דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך ה, חוברת 4, ירושלים תשנ"ד.

ארמית – מילונים

מ' סוקולוף: M. Sokoloff, *A Dictionary of Jewish Babylonian Aramaic*, Bar-Ilan 2002
אתר המילון הארמי במרשתת האינטרנט: The Comprehensive Aramaic Lexicon
<http://cal1.cn.huc.edu>

דרכי הוראה ולמידה: הרצאה פרונטלית.

חובות הקורס:

1. נוכחות בשיעורים והשתתפות פעילה
2. מבחן

מרכיבי הציון: מבחן מסכם – 100%.

דרך התקשרות:

בבית – 03-6163920, נייד: 0507-397700; דוא"ל פרטי: adam.bin100@gmail.com

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, די"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il